

În Țara Textelor Frumose

**Atelier de
limba și literatura română**

Clasa a III-a

Cuvânt-înainte	5
-----------------------	----------

SEMESTRUL I

Unitatea 1. Lumea textului	7
-----------------------------------	----------

Lecția 1. Povestea de Nichita Stănescu și Gheorghe Tomozei	8
Textul literar. Cuvântul	

Lecția 2. Cărticica de pudră de Simona Popescu	10
Autorul. Cuvintele cu sens asemănător. Punctele de suspensie	

Lecția 3. Povestea fără sfârșit de Michael Ende	14
Titlul. Tipuri de litere. Cuvintele cu sens opus	

Lecția 4. Școala ca o carte de Marin Sorescu	18
Alineatul. Cuvintele cu aceeași formă și înțeles diferit	

Recapitulare	20
---------------------	-----------

Evaluare	22
-----------------	-----------

Unitatea 2. Textul și jocul	23
------------------------------------	-----------

Lecția 1. Jocuri de Ana Blandiana	24
Textul liric. Sunetul și litera. Vocalele și consoanele	

Lecția 2. Alexander și șoricelul de jucărie de Leo Lionni	26
Dialogul. Silaba. Despărțirea în silabe. Grupurile de sunete	

Lecția 3. Articolul de presă	30
Textul nonliterar. Articolul de presă	

Lecția 4. Afișul	33
Textul informativ. Afișul. Vocalele alăturate ee, ii	

Lecția 5. Viața ca o poveste de Sânziana Popescu	35
Dialogul în teatru. Spectacolul după scenariul unei dramatizări. Cuvintele care încep cu e	

Recapitulare	40
---------------------	-----------

Evaluare	42
-----------------	-----------

Unitatea 3. Cum se face și se desface povestea	43
---	-----------

Lecția 1. Ninge de Ion Agârbiceanu	44
Textul narativ. Cuvântul – parte de vorbire	

Lecția 2. De vorbă cu Iarna de Ion Minulescu	48
Textul narativ în versuri. Substantivul. Felul substantivelor	

Lecția 3. Moș Crăciun cu barba albă... de Otilia Cazimir	51
Delimitarea textului în fragmente logice. Numărul substantivului	

Lecția 4. Ajunul Crăciunului de Gabriel Liiceanu	54
Schema unei povestiri. Genul substantivelor	

Lecția 5. Serbarea de Crăciun	58
Textul informativ: fluturașul. Prezentarea unei activități	

Recapitulare	60
---------------------	-----------

Evaluare	62
-----------------	-----------

Unitatea 4. Esență și detaliu în textul narativ	63
--	-----------

Lecția 1. Amintiri din copilărie de Ion Creangă	64
Verbul. Formularea ideii principale	

Lecția 2. Fram, ursul polar de Cezar Petrescu	68
Planul simplu de idei. Numărul verbului	

Lecția 3. Zânele nu bat la ușă de Silvia Kerim	72
Detaliile. Cratima. Scrierea și pronunțarea unor verbe	

Recapitulare	76
---------------------	-----------

Evaluare	78
-----------------	-----------

SEMESTRUL al II-lea

Unitatea 5. Descrierea și crearea unei atmosfere	79
---	-----------

Lecția 1. Spaima de umbrelă de George Ardeleanu	80
Descrierea unui obiect. Adjectivul	

Unitatea

1

Lumea textului

Competențe specifice

În această unitate de învățare, este vizată formarea următoarelor competențe specifice din programă:

- 1.1. extragerea unor informații de detaliu dintr-un text informativ sau literar accesibil;
- 1.2. deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare familiare;
- 1.4. manifestarea curiozității față de diverse tipuri de mesaje în contexte familiare;
- 1.5. manifestarea unei atitudini deschise față de comunicare în condițiile neînțelegerii mesajului audiat;
- 2.2. povestirea unei întâmplări cunoscute pe baza unui suport adecvat din partea profesorului;
- 2.4. participarea la interacțiuni pentru găsirea de soluții la probleme;
- 2.5. adaptarea vorbirii la diferite situații de comunicare în funcție de partenerul de dialog;
- 3.1. extragerea de informații de detaliu din texte informative sau literare;
- 3.2. formularea unui răspuns emoțional față de textul literar citit;
- 3.3. formularea unei păreri despre o povestire/personajele acesteia;
- 3.4. evaluarea conținutului unui text pentru a evidenția cuvinte-cheie și alte aspecte importante ale acestuia;
- 3.6. aprecierea valorii cărților;
- 4.1. aplicarea regulilor de despărțire în silabe la capăt de rând, de ortografie și de punctuație în redactarea de text;
- 4.4. povestirea pe scurt a unei întâmplări imaginate/trăite.

Dezghet. Bursa poveștilor.

Fiecare copil primește un post-it pe care va scrie titlul poveștii care i-a plăcut cel mai mult. Pe rând, elevii lipesc post-itul pe un panou, spunând titlul ales. Învățătorul face o ierarhie a preferințelor, anunțând că textul ce va fi studiat este despre povește.

Observă!

Înainte de lectură

1. Cu ce ai asemena poveștile: cu o călătorie, cu un vis, cu o jucărie, cu o floare, cu un animal, cu o casă? Justifică-ți alegerea.
2. Învățătorul le cere elevilor să potrivească imaginile pe care le arată cu sensul cuvintelor de la rubrica *Vocabular*.

Vocabular

țiglă – placă de lut ars, folosită la învelit case.
șindrila – scândurică de brad care servește la acoperitul caselor.

grindă – parte a unei construcții, făcută dintr-un material rezistent, așezată orizontal și având lungime mare.

podea – învelișul care acoperă partea de jos a unei încăperi.

ciută – cerboaică.

lighioane – animale.

Textul literar. Cuvântul

Povestea

de Nichita Stănescu și Gheorghe Tomozei

Povestea e o casă și ea
cu acoperiș de țigle
ori de șindrile,
bătute de moș Păsărilă.
E o casă cu grinzi
și cu copii cuminiți,
o casă
cu podeaua cam somnoroasă
pe care dorm iepuri și ciute
și alte lighioane nemaivăzute.
Fetițele și băieții
zugrăvesc toți pereții
cu petale de tufănică
și mai mare, și mai mică,
de parcă floarea ar fi peltică,
dar nu de sunete, ci de culori.
Desenezi pasărea? Zbori!
Desenezi râul? Curgi către mare!
Desenezi muntele? Ești cel mai tare!
Numai povestea, vezi,
nu te lasă s-o desenezi...

Lucrează!

Lectura și primele impresii

1. Ascultă lectura model și, apoi, citește în gând. Întreabă învățătorul, dacă nu cunoști sensul tuturor cuvintelor.
2. **Joc. Lanțul.** Fiecare elev citește un vers din poezie.
3. **Joc. Sentimente și culori.** Fiecare elev primește o fișă în care povestea este o casă și o colorează așa cum îl inspiră poezia. Prezintă fișa colegilor și spune de ce a folosit culorile respective. Lucrările sunt expuse.

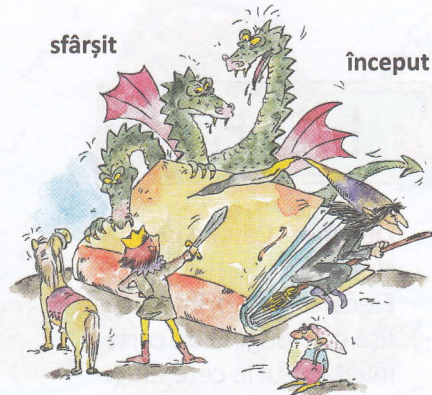
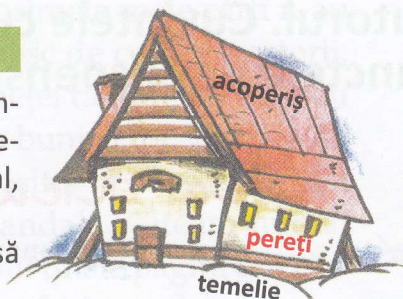

Răspunde!

Înțelegerea textului

1. Găsește, în text, cuvintele care indică părți ale unei case.
2. Numește personajele care apar în poezie.
3. Lucrează în pereche. Realizați un tabel în care să notați numele animalelor blânde și ale celor feroase din text.
4. În ce anotimp crește tufănică? Ce culori are?
5. Ce își imaginează copiii din text când fac un desen?

- Joc. Casa.** Găsește asemănările dintre o casă și o poveste, unind elementele din dreapta. Justifică, oral, alegerea făcută.
- De ce crezi că povestea nu se lasă desenată?

desfășurarea acțiunii

Lucrează!
Prin text

Textul literar

- Crezi că podeaua poate fi *somnoroasă*? Justifică-ți răspunsul.
- Arată cum este zugrăvită casa din poezie. Acest fel de a zugrăvi este real sau imaginar? De ce?

Recapitulează!

Textul literar prezintă lucruri imaginare.

Cuvântul

- Explică legătura dintre sunete, cuvinte și poveste în versurile date.
- Găsește alte cuvinte prin înlocuirea primului sunet din cuvântul *casă* și arată ce sensuri au.

Recapitulează!

Cuvântul este format din sunete și are un înțeles.

Lucrează!
După lectură

- Joc. Lucrează în grupă.** Găsiți cuvinte noi prin înlocuirea consoanei *n* din cuvântul *pană* cu alte sunete. Câștigă cei care formează cele mai multe cuvinte în trei minute.

- În trecut, unul dintre instrumentele de scris era pana. Indică alt sens de azi al cuvântului *pană*.
- Ghicește care sunt cuvintele scoase din joben de scamator.
- Dă o definiție neașteptată, după modelul de mai jos, următoarelor cuvinte: *carte, librărie, bibliotecă*.
Cuvinte – gânduri puse în sunete.

- Atelier de scriere. Povești inversate.** Lucrează în grupă. În funcție de preferințele de la începutul lecției, inventați o poveste în care Albă-ca-Zăpada să se întâlnească în pădure cu șapte uriași foarte răi sau în care Scufița Roșie să fie rea și lupul bun. Copiați și ilustrați textul și puneți-l într-o mapă care să devină portofoliul cu textele create în această unitate. Puteți organiza și o expoziție cu lucrările voastre.

- Jurnal de lectură** – activitate de performanță. Citește primul capitol din *Alice în Țara Minunilor* de Lewis Carroll, în care povestea este reprezentată ca un vis, sau din *Bronto, un dinozaur neastâmpărat* de Valentin Nicolau, în care povestea este o călătorie. Notează într-un caiet, ce va deveni jurnalul tău de lectură, impresiile.

Am foi multe, dar nu-s verzi,
Când le miști, o lume vezi.

Am pe mine pene-o mie,
Dar cu ele nu știu scrie.

Dezghet. Cărțile copilăriei.

Fiecare elev primește o fișă cu o pagină de carte. Învățătorul le cere elevilor să se ridice din bănci și să lipească pagina la locul corespunzător pe un panou pe care scrie: cărți de colorat, basme, manuale, cărți științifice. Învățătorul anunță că textul care va fi studiat este despre o cărticică de pudră.

Observă!

Înainte de lectură

1. La ce te duce cu gândul titlul textului?
2. Cu ce ai asemăna lectura unei cărți?
3. Învățătorul le cere elevilor să potrivească imaginile pe care le arată cu sensul cuvintelor de la rubrica *Vocabular*.

Vocabular

reptilă – animal târător, cu piele groasă, solzoasă, fără picioare sau cu picioare scurte, dispuse lateral, precum șerpii și gușterii.

împăiat – (despre un animal) piele jupuită și umplută cu paie pentru a-i da înfățișare naturală.

hologramă – fotografie în relief.

cleștar – sticlă de calitate superioară, cristal.

Autorul. Cuvintele cu sens asemănător. Punctele de suspensie

Cărticica de pudră

de Simona Popescu

La început n-a fost cuvântul. La început a fost... o cărticică de pudră. Chiar așa. Nici nu știam pe atunci ce rost au obiectele alea ca niște cărămizi de carton din bibliotecă. Nu-i înțelegeam pe mama și pe tata, care se transformau în reptile nemișcate, împăiate, mișcându-și doar ochii dintr-o parte în alta deasupra obiectului hârtios fără să le mai pese de mine. Am găsit însă în poșeta mamei ceva asemănător, o cărticică de jucărie, cu coperte albe, lucioase, cu imprimeu aurit și pagini roz, parfumate. Rupeam câte o filă și mi-o treceam peste față. Și fața se rumenea și se făcea precum catifeaua. Duceam cărticica la nas și era dulce și suavă. Țineam cărticica în palmă și era gingașă cu petalele ei subțiri. Un fel de Degețică a cărților, copil roz și imaculat. În ea m-am apucat să desenez case și copaci și oameni.

Apoi au fost cărțile de colorat. Era acolo o lume de forme goale, de contururi, pe care trebuia să o umplu, să-i dau culoare. Dar eu, fără să-mi pese cum stăteau lucrurile în realitatea adevărată, îmi vedeam de treabă cu seriozitate: capete portocalii și corpuri verzi, copaci albaștri, flori negre, căței galbeni, case mov, fete roșii, băieți tărați.

Mai erau și cărțile acelea pline de labirinturi, de ațe și fire întortocheate care tăiau secțiuni de tot felul. Dacă aveai grijă să colorezi bucățile numerotate după indicațiile date, ajungeai să descoperi figuri, contururi, obiecte, scene, chiar povești.

Mă gândeam, printre altele, cum trebuie să arate balaurii și zmeii, că toată ziua bună-ziua era vorba despre ei. Îmi treceau pe dinaintea ochilor, mai întâi ca o fotografie mărită, apoi ca o hologramă în care pătrundeam încet, palatele de cleștar sau palatul de gheață din Andersen. Și gheața toată se topea la flăcările următoarei suite de imagini. Îmi închipuiam variante ale scenei în care Hânsel și Gretel o bagă pe vrăjitoare în cuptorul încins.

Lucrează!

Lectura și primele impresii

1. Ascultă lectura model și spune de ce momente din experiența ta îți amintește.
2. **Joc. Stafeta.** Fiecare elev citește, pe rând, câte o comunicare a textului.

Răspunde!

Înțelegerea textului

1. Precizează cam ce vârstă are personajul când se petrec întâmplările povestite.
 2. Găsește fragmentul în care se prezintă *cărticica de pudră*. Citește-l cu voce tare.
 3. Unde găsește fetița prima cărticică?
 4. Indică litera răspunsului corect.
Prima cărticică a fetei este:
a. un caiet; **b.** o carte de basme; **c.** o pudrieră; **d.** un dicționar.
 5. **Joc. Poveștile din poveste.** Lucrează în grup. Menționați basmele amintite în text. Câștigă cei care termină primii, scriind corect titlurile pe o foaie.
 6. Care sunt cărțile citite de fetiță după ce a învățat să scrie?
 7. **Joc. Piramida.** Lucrează în pereche. Ordonați întâmplările din textul dat, amestecate mai jos. Uniți-vă câte două perechi și verificați ordinea. Comunicați rezultatele grupei.
 - ☐ Desenează case, copaci, oameni pe filele pudrierii.
 - ☐ Fetița găsește o cărticică de pudră în poșeta mamei.
 - ☐ Când a învățat să citească, prefera cărțile științifice, cu fotografii.
 - ☐ Descoperă, apoi, cărțile de colorat.
 - ☐ După aceea, găsește cărțile cu desene ascunse.
-
-

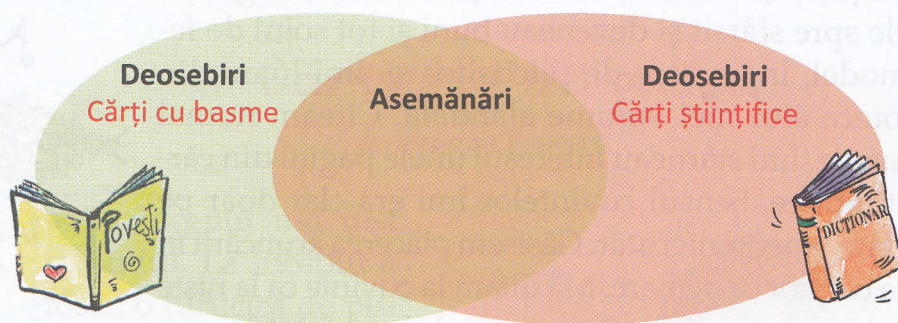
Lucrează!

Interpretarea textului

1. Indică litera răspunsului corect.
Momentul vieții în care povestește personajul este:
a. copilăria; **b.** maturitatea.
2. Explică de ce fetița îi aseamănă pe părinții ei citind cu niște reptile împăiate.
3. **Lucrează în pereche.** Indicați numărul alineatelor în care sunt prezentate cărțile de colorat. Formulați două comunicări prin care să arătați ce reprezintă acestea pentru fetiță.

4. **Proiect. Diagrama Venn.** Lucrează în grupă. Realizați un poster în care să prezentați asemănările și deosebirile dintre felul în care fetița pătrunde în cărțile de basme și în cele științifice. Un reprezentant al grupei prezintă în fața clasei produsul vostru.

5. Cum stabilește fetița sensul cuvintelor necunoscute? Amintește-ți cum trebuie să procedezi când nu știi sensul unui cuvânt.

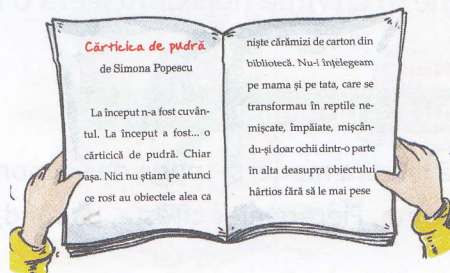

Descoperă!

Prin text

Autorul

1. Care este numele autoarei textului?
2. Unde este plasat numele autorului față de titlu?

Recapitulează!

Autorul este persoana care imaginează, alcătuiește și scrie o lucrare.

Numele autorului se plasează după titlu. În cazul citatelor, numele autorului se pune după fragmentul respectiv.

Cuvintele cu sens asemănător

1. Găsește un cuvânt cu același sens pentru următoarele cuvinte din primul alineat al textului dat: *poșetă, pagini, se rumenea, suavă, imaculat*.
2. Menționează un singur cuvânt cu același sens pentru cele subliniate în propozițiile de mai jos.
 - *Pătrundeam* în basme ca într-o hologramă.
 - *Mă aruncam* în cărțile științifice ca în mare.

Recapitulează!

Există cuvinte cu același sens sau cu sens asemănător. De exemplu: *volum, carte, tom*.

Punctele de suspensie

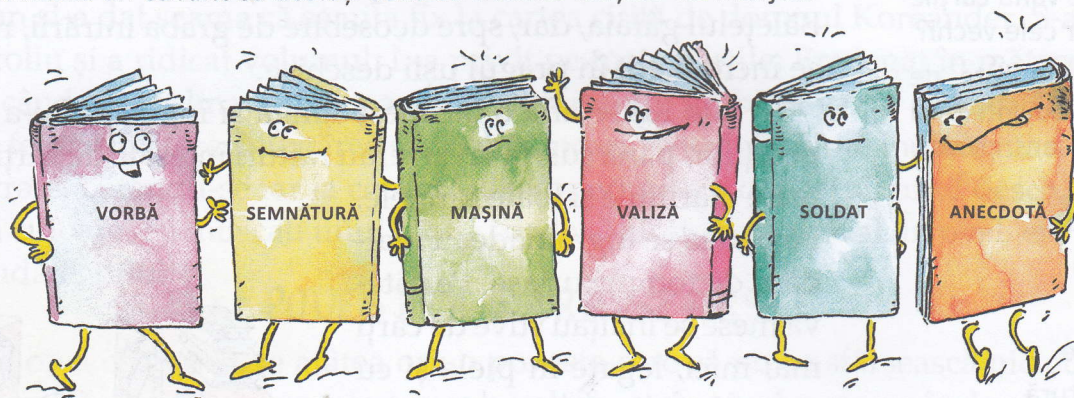
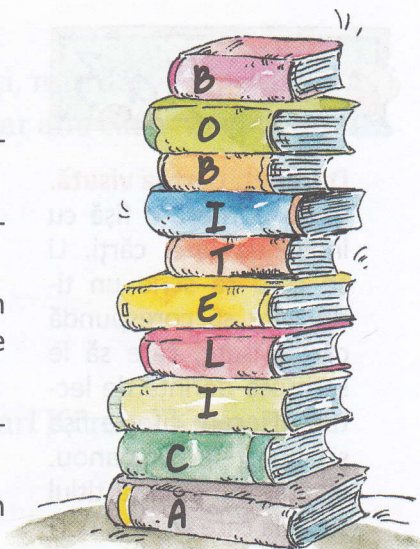
1. Indică semnul de punctuație din a doua propoziție din textul dat. Ce rol crezi că are?
2. Precizează ce indică semnul de la sfârșitul celei de a doua propoziții de mai jos.

Reține!

Punctele de suspensie indică o pauză mare în vorbire. La sfârșit de propoziție arată că vorbitorul consideră că restul este ușor de înțeles. În interiorul propoziției, evidențiază ceva surprinzător.

- De ce crezi că fetița consideră cartea o lume paralelă, mascată, cu o realitate deformată?
- Joc.** Descoperă numele locului unde sunt păstrate cărțile, punând în ordine literele scrise pe cărțile din teancul alăturat.
- Proiect. Colțul de lectură.** Faceți o vizită la biblioteca școlii și observați cum sunt aranjate cărțile și cum pot fi găsite. Amenajați apoi în clasă un colț de lectură. Așezați cărțile în ordinea alfabetică a numelor autorilor.
- Joc de rol.** Un coleg joacă rolul de bibliotecar. Ceilalți elevi îi solicită diferite cărți, precizând autorul și titlul cărții.
- Joc. Lucrează în pereche.** Grupați câte două cuvintele cu același sens din lista de mai jos. Câștigă cei care termină primii corect.
 - cândva ● citire ● foaie ● ciudat ● filă ● important ● curios
 - însemnat ● relatare ● lectură ● odată ● povestire
- Alege dintre următoarele cuvinte cu sens asemănător pe cel potrivit pentru a completa spațiile libere: *enorm, încăpător, mare, spațios*.
 - Biblioteca avea un raft...
 - Teancul... de cărți ajungea până la tavan.
 - Camera era...
 - Cartea... era așezată pe masă.
- Menționează un cuvânt cu același sens cu titlurile cărților de mai jos.

- Atelier de scriere. Drumul cărții.** Lucrează în grupă. Realizați un poster în care să prezentați prin text și imagine cum se realizează o carte. Vă puteți folosi de imaginile de mai jos și de cuvintele date.

autor

manuscris

editură

redactor

copertă

tipografie

cititor

librărie

Verificați-vă, după grila de mai jos, dacă ați procedat bine.

Ai folosit	Da	Nu
● toate cuvintele date		
● comunicări clare		
● imagini		

- Jurnal de lectură** – activitate de performanță. Citește *Prietenii lui Garfield* de Sultana Craia. Notează ce ți-a plăcut mai mult.